

Яковлєва-Мельник Н. Г., старший викладач кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»
ORCID ID: 0000-0002-1266-1813

Джинджоян В. В., доктор економічних наук, професор,
професор кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу,
ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»
ORCID ID: 0000-0003-0296-4092

СТАНДАРТИЗАЦІЯ В СФЕРІ ГОСТИННОСТІ – НЕОБХІДНІСТЬ СУЧАСНОСТІ Й ФАКТОР ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

Стаття присвячена проблемам в сфері гостинності – конкурентоздатності, інвестиційної привабливості, що пов'язані з недостатнім рівнем стійкості, відсутністю гарантій та недотриманням стандартів світового рівня. Авторами дослідження розглянуті системи стандартизації та сертифікації різних рівнів, що сьогодні є невід'ємною частиною діяльності учасників ринку гостинності. В статті наведено основні тенденції ринку готельно-ресторанного бізнесу: активне відновлення попиту на послуги гостинності, поєднання роботи на відпочинку («bleisure' stays»), гіперперсоналізація попиту, турбота про здоров'я, що потребують від учасників галузі додаткових зусиль і коштів.

Безперечним підтвердженням якості послуг, управління на підприємстві є дотримання стандартів і норм, показники яких направлені на досягнення цілей сталого розвитку, підприємства, галузі, регіону та країни в цілому. В статті розглянуто особливості стандартів ESRS, IFRS S1 та IFRS S2, набір індикаторів Hotel Sustainability Basics, галузеві критерії GSTC, стандарти ISO.

Не втрачають свою актуальність стандарти, завдяки яким контролюється якість в різноманітних сферах уже не одне десятиліття, а також, на вимогу сучасних проблем, розробляються нові. Стандарти IFRS S1 та IFRS S2, що були видані лише минулого року, націлені на дотримання підприємствами курсу досягнення Цілей сталого розвитку. Стандарти покликані сформувати довіру та впевненість у діяльності підприємств, допомогти знайти спільну мову щодо впливу кліматичних ризиків між інвесторами та бізнесами.

Авторами наведено основні проблемні моменти процесів стандартизації для українського ринку гостинності та подальші перспективи розвитку галузі. Наголошено, що дотримання стандартів різних рівнів та направленостей закладами гостинності – не лише надає гарантії споживачам, під час прийняття рішення про купівлю послуги, але й виступає гарантом сталості та перспективності для інвесторів, що приймають рішення інвестувати нові проекти готельно-ресторанного бізнесу. Такі кроки допоможуть якнайшвидшому відновленню та сталому розвитку вітчизняних підприємств сфери гостинності, зайняття вигідних конкурентних позицій на світових ринках.

Ключові слова: стандарти, стандартизація, сертифікація, міжнародна система стандартизації, іноземні інвестиції, інвестори, послуги гостинності, гостинність, сталий розвиток.

Yakovlieva-Melnyk N. H., Dzhyndzhoian V. V. Standardization in the field of hospitality – the need for modernity and the factor of attracting foreign investments

The article is devoted to problems in the field of hospitality – competitiveness, investment attractiveness, which are associated with an insufficient level of sustainability, lack of guarantees and non-compliance with world-class standards. The authors of the study considered standardization and certification systems of various levels, which today are an integral part of the activities of hospitality market participants. The article presents the main trends of the hotel and restaurant business market: active recovery of demand for hospitality services, combination of work on vacation («leisure' stays»), hyperpersonalization of demand, health care, which require additional efforts and funds from industry participants.

An indisputable confirmation of the quality of services and management at the enterprise is compliance with standards and norms, the indicators of which are aimed at achieving the goals of sustainable development, the enterprise, the industry, the region and the country as a whole. The article examines the features of the ESRS, IFRS S1 and IFRS S2 standards, a set of Hotel Sustainability Basics indicators, GSTC industry criteria, and ISO standards.

Standards that have been working for several decades remain relevant. They control quality in various areas. New problems contribute to the creation of new standards. The IFRS S1 and IFRS S2 standards, which were released just last year, aim to keep companies on track to meet the Sustainable Development Goals. The standards are designed to create trust and confidence in the activities of enterprises, to help find a common language regarding the impact of climate risks between investors and businesses.

The authors present the main problematic points of standardization processes for the Ukrainian hospitality market and further prospects for the development of the industry. It is emphasized that compliance with standards of different levels and directions by hospitality establishments not only provides guarantees to consumers when making a decision to purchase a service, but also acts as a guarantor of stability and perspective for investors who decide to invest in new hotel and restaurant business projects. Such steps will help the fastest recovery and sustainable development of domestic enterprises in the field of hospitality. Domestic enterprises will be able to confidently compete in the global hospitality market.

Key words: standards, standardization, certification, international standardization system, foreign investments, investors, hospitality services, hospitality, sustainable development.

Постановка проблеми. В сучасному світі індустрію гостинності очікують постійні зміни на багатьох рівнях: зміна поведінки споживачів (через вплив зовнішніх і внутрішніх факторів, поява на ринку нових поколінь з новими потребами та уявленнями щодо задоволення рекреаційних потреб), брак персоналу, трансформація класичних бізнес-моделей, переосмислення способу ведення бізнесу з огляду на інтеграційні процеси сфери гостинності.

Майбутня стійка та конкурентоздатна індустрія гостинності України повинна не лише працювати на креативних ідеях, але й активно переходити на сучасні стандарти надання послуг гостинності. Досягнення таких цілей потребує значних додаткових коштів та досвіду управління.

Для прийняття рішення про інвестування об'єкту в сфері гостинності, інвесторами, особливо, фінансовими установами розвитку (DFI), вирішальне значення мають підтвердження, що, даний проект, є таким, що розвивається, сприяє сталому економічному зростанню, або чинить інший позитивний вплив на розвиток, а також гарантує «здорові» фінансові прибутки.

В ролі таких гарантій виступають стандарти різних направленостей і рівнів, що визначають перспективність закладу не лише для клієнтів, але й для бізнесу.

Українська система сертифікації та стандартизації вже не одне десятиліття знаходиться на шляху гармонізації державних стандартів з міжнародними, але ще й до 2024 року не завжди може надати чіткі відповіді щодо відповідності світовим стандартам якості.

Міжнародна рада зі стандартів сталого розвитку (ISSB) 26 червня 2023 року видала стандарти IFRS S1 та IFRS S2, створюючи нову еру розкриття інформації щодо сталого розвитку і клімату на ринках капіталу в усьому світі.

Стандарти покликані допомогти підвищити довіру та впевненість, створити спільну мову про вплив кліматичних ризиків між інвесторами та бізнесами. Тому, актуальним питанням для української сфери гостинності є опанування міжнародних систем сертифікації та стандартизації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливість стандартизації та категоризації закладів гостинності, залучення іноземного капіталу та дослідження готельного бізнесу України висвітлюють в своїх роботах ряд науковців: С.С. Галасюк [1], М.В. Грабар [2], І.Л. Сазонець, [3], Н.В. Терещук [4, 5], О.В. Шикіна [6] та інші.

М.В. Грабар наголошує на перевагах процедури категоризації готелів, що надає можливість сегментації ринку готельних послуг та необхідну інформацію потенційним інвесторам і споживачам, що розширює можливість та конкурентоспроможність підприємства. В роботах С.С. Галасюк [1], М.В. Грабар [2], Н.В. Терещук [4,5], наведено досвід різних країн щодо стандартизації послуг гостинності та розкриті різні системи категоризації готельних підприємств, вплив даного процесу на досягнення сталого розвитку, підвищення привабливості закладів. І.Л. Сазонець [3] в своїх роботах досліджує ефективність співпраці з міжнародними організаціями для розвитку сфери гостинності та підвищення конкурентоздатності на світовому ринку. Загалом, в роботах науковців зазначено, що з метою підвищення конкурентоздатності та інвестиційної привабливості вітчизняної сфери гостинності, необхідно дотримуватися міжнародних стандартів управління та якості, удосконалювати та активно впроваджувати процедуру категоризації закладів гостинності в Україні.

Мета статті. Дослідження процесів стандартизації та сертифікації гостинності як інструменту заохочення до іноземного інвестування.

Виклад основного матеріалу. Оцінюючи особливості розвитку готельно-ресторанного бізнесу за 2023 рік можна визначити декілька основних моментів. Перший і, мабуть, найважливіший – це скасування останніх значних обмежень на подорожі, пов'язаних з Covid, що сприяло вивільненню відкладеного попиту. Найактивніше попит відновлювався на ринку відпочинку, особливо в бюджетному та люксовому сегментах.

Друга тенденція в готельній індустрії, яка була очевидною ще й раніше, але, безумовно, прискорилося під час пандемії – це зростання «bleisure' stays» – поєднання бізнесу та відпочинку. Карантинні обмеження спричинили безпрецедентний сплеск дистанційної роботи, і з тих пір багато компаній надають пріоритетність гнучкості в роботі та управлінні.

Щоб задовольнити попит таких потенційних гостей, готелі пропонують такі зручності, як надшвидкісний Wi-Fi, покращені кімнати для переговорів, зручні робочі місця і т.п.

Третя тенденція – це рух до гіперперсоналізації в індустрії гостинності. Готелі все більше використовують Big Data (великі обсяги даних) для створення персоналізованого досвіду для гостей, спираючись на минулі звички перегляду чи купівлі, а також відомі переваги, щоб створювати індивідуальні пропозиції та послуги.

І четверта тенденція, яку би хотілося зазначити, – це усвідомлення цінності здоров'я та благополуччя. З точки зору гостинності, це означає, що заклади гостинності, повинні не лише дотримуватися стандартів (щодо чистоти, зручностей), але й більше інвестувати в такі зручності, як спа-центри, технології діагностики здоров'я, індивідуальні плани лікування, спрямовані на управління стресом, емоційну рівновагу та покращення сну і т.п.

Привабливість об'єктів гостинності, як з точки зору споживача, так і з точки зору інвестора, залежить від якості послуг, що ними надаються та системи управління об'єктом. Забезпечують та гарантують високій рівень складових – системи стандартизації та сертифікації різних рівнів.

ESG (Environmental, Social and Governance – інвестиції в екологічні, соціальні та управлінські аспекти) та сталий розвиток – це не лише тенденції 2023 року, це головні чинники, що мають формувати мислення учасників галузі гостинності на подальші роки.

Згідно з Директивою ЄС про звітність щодо сталого розвитку підприємств (ESRD), компанії, які класифікуються як «великі», повинні будуть звітувати про свою практику ESG з 2025 року, починаючи з 2024 фінансового року. Це включає дочірні компанії деяких організацій, що не входять до ЄС, і, згодом, законодавство має поширюватися на менші підприємства, що працюють в ЄС, незалежно від того, де вони розташовані [7].

ESRS (European Sustainability Reporting Standards) – Європейські стандарти звітності про сталий розвиток надають компаніям основу для звітності з екологічних, соціальних та питань стійкості управління (ESG).

Інформація, розкрита відповідно до ESRS, дає змогу користувачам звітності зрозуміти суттєвий вплив підприємства на людей і навколишнє середовище, а також суттєвий вплив питань сталого розвитку на розвиток, результативність і становище підприємства в майбутньому. Мета цього стандарту (ESRS) полягає в тому, щоб забезпечити розуміння архітектури ESRS, умов оформлення та основних концепцій, що використовуються, а також загальних вимог до підготовки та представлення інформації щодо сталого розвитку відповідно до Директиви 2013/34/ЄС з поправками, що внесені Директивою (ЄС) 2022/246 [8].

Є три категорії ESRS: наскрізні стандарти; тематичні стандарти (екологічні, соціальні та управлінські стандарти); галузеві стандарти.

Структура заяви про стійкість ESRS наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

Структура заяви про стійкість ESRS

Частина управлінського звіту	Кодифікація ЄСРС	Назва
1. Загальні відомості	ESRS 2	Загальні відомості про підприємство
2. Екологічна інформація	Не застосовується	Розкриття інформації відповідно до статті 8 Регламенту (ЄС) 2020/852 (Положення про таксономію)
	ESRS E1	Зміна клімату
	ESRS E2	Забруднення
	ESRS E3	Водні та морські ресурси
	ESRS E4	Біорізноманіття та екосистеми
	ESRS E5	Використання ресурсів і циркулярна економіка
3. Соціальна інформація	ESRS S1	Власна робоча сила
	ESRS S2	Працівники в ланцюжку вартості
	ESRS S3	Постраждалі громади
	ESRS S4	Споживачі та кінцеві користувачі
4. Інформація про управління	ESRS G1	Ведення бізнесу

Джерело: [9].

Наскрізні стандарти не залежать від сектору, тобто вони застосовуються до всіх підприємств, незалежно від того, в якому секторі або секторах підприємство працює.

ESRS 2 встановлює вимоги до розкриття інформації, яку підприємство повинно надавати на загальному рівні щодо всіх суттєвих питань сталого розвитку щодо сфер звітності, управління, стратегії, впливу, управління ризиками та можливостями, а також показників і цілей.

Тематичні показники ESRS охоплюють тему сталого розвитку та структуровані на теми й підтеми, а за потреби – ще й на другий рівень підтем.

Галузеві (секторальні) стандарти застосовуються до всіх підприємств у галузі. Вони стосуються впливу, ризиків і можливостей, які, ймовірно, будуть суттєвими для всіх підприємств у певному секторі та які не охоплені, або недостатньо охоплюються актуальними стандартами. Секторальні стандарти є багатотематичними, до них входять теми, що найбільше стосуються відповідної галузі.

На додаток до вимог, викладених у трьох категоріях ESRS, коли підприємство робить висновок, що вплив, ризик або можливість не охоплені, або недостатньо детально охоплені ESRS, але є суттєвими через свої конкретні факти та обставини, підприємство має надавати додаткові відомості

Звісно, що приклад стандартизації закладів гостинності не обмежується Європейським регіоном. Hotel Sustainability Basics – це всесвітньо визнаний і скоординований набір індикаторів сталого розвитку, який мають впроваджувати всі готелі. Стандарт представляє 12 позицій, які є фундаментальними для сталого розвитку готелю та включає три напрями: ефективність, планета та люди. WTTC закликає зацікавлені сторони напрямків і закладів розміщення в усьому світі запроваджувати критерії та підвищити планку стійкості в цьому секторі.

Дотримання всіх вимог індикаторів Hotel Sustainability Basics потребує часу та зусиль для впровадження, особливо в готелях, які починають свій шлях до сталого розвитку, саме тому передбачено впровадження 8 критеріїв протягом першого року, а решта 4 – до третього року від початку проходження перевірки. Принципи гнучкості працюють і в системі стандартизації та дозволяють підприємствам обирати комбінацію критеріїв оцінки на перший рік та надалі.

Hotel Sustainability Basics узгоджено з декількома національними та міжнародними визнаними схемами, що дозволяє готелям приймати ці схеми, як частину свого шляху до сталого розвитку.

Галузеві критерії GSTC (Глобальна рада сталого туризму) (рис. 1) були створені з метою досягнення спільного розуміння сталого туризму та є мінімумом, до якого повинні прагнути готелі (або інші види розміщення). Сертифікація акредитованим органом за цими показниками означає, що ваш продукт чи послуга відповідають найвищим соціальним та екологічним стандартам на ринку.

Рис. 1. Галузеві критерії GSTC

Джерело: сформоване авторами на основі [10]

Підприємства, сертифіковані акредитованим органом сертифікації GSTC, що відповідають усім критеріям GSTC (або стандарту, визнаному GSTC), мають найвищий доступний рівень гарантій і довіри. Завдяки акредитованій сертифікації клієнти та покупці мають впевненість у тому, що бізнес сертифіковано за надійно перевіреною процедурою в прозорий, неупереджений та компетентний спосіб.

Актуальність таких стандартів підтримується й вимогами споживачів. Навіть сьогодні дослідження показують, що 39% споживачів готові платити більше за стійкий досвід та 43% за екологічні подорожі. Лише покоління Z має 140 трильйонів доларів споживчої спроможності, і вони заявляють про бажання витратити їх на стійкий та унікальний досвід [11].

Звіт Booking.com про сталий розвиток подорожей за 2023 рік містить інформацію, зібрану від понад 33 000 мандрівників із 35 країн і територій, яка висвітлює дилему, коли люди відчувають себе потенційно

змушеними вибирати між скороченням витрат і більшою уважністю щодо вибору більш екологічних подорожей. 76% глобальних мандрівників кажуть, що вони хочуть подорожувати більш екологічно протягом наступних 12 місяців, що на 16% більше, ніж аналогічний показник за 2021 рік, і на 5% більше, ніж за 2022 рік.

Майже половина мандрівників (49%) шукають пропозиції зі знижками та економічних стимулів, щоб вибрати екологічно чисті варіанти (зростання на 12% порівняно з 2022 роком), тоді як 42% готові подорожувати більш екологічно за допомогою нарахування балів, які вони могли б використати для безкоштовні додаткові пільги або знижки на сайтах онлайн-бронювання подорожей [12].

Прикладом слідування сучасних тенденцій може бути готель Ritz-Carlton, Grand Cayman, розташований на знаменитому пляжі Севен-Майл, що пропонує своїм гостям неперевершену розкіш, поєднану з твердою прихильністю до екологічної стійкості. Курорт, перший і єдиний об'єкт у Карибському басейні, який отримав п'ять зірок (переможець п'ятизіркового путівника Forbes) [13]. Сімейна програма «Посли навколишнього середовища» (Ambassadors of the Environment), розроблена легендарним Жаном-Мішелем Кусто, використовує сімейні заходи, щоб познайомити гостей із природними чудесами та культурними традиціями Кайманових островів.

Згідно з даними компанії STR Inc., яка надає дані про світову готельну індустрію, середня добова плата за готелі в цьому пункті призначення зросла на 12% у порівнянні з 2019 роком. Круїзні лайнери повернулися на Кайманові острови в березні 2022 року, а до грудня 2022 року пункт призначення прийняв 743 394 круїзних пасажирів на 261 судні [14, 15].

Готель також прагне збільшувати залучення персоналу через програму REACT (The Ritz-Carlton Environmental Action Conservation Team). Раз на місяць співробітників запрошують приєднатися до панелі, метою якої є обговорення, оцінка та надання відгуків щодо екологічних та соціокультурних проектів. Таким чином, курорт забезпечує ширше охоплення громади та інтеграцію ідей персоналу в стратегії стійкого розвитку Ritz-Carlton. Просвітницькі ініціативи та дні дій використовуються для сприяння відповідальній поведінці, наприклад «День без сміття», який заохочує мінімізувати харчові відходи серед персоналу [14, 16].

Сертифікація ISO 22000 – це всесвітньо визнаний стандарт, який використовується для впровадження системи управління безпечністю харчових продуктів (FSMS).

Стандарти ISO для індустрії гостинності містять вимоги до стандартизованої системи менеджменту, яка підтримуватиме послідовність у наданні якісних продуктів і послуг для клієнтів. Стандарти ISO для готельної індустрії також дуже продуктивні для задоволення потреб і очікувань клієнтів. Таким чином, сертифікати ISO є дуже корисними для готельної, ресторанної та індустрії послуг для відпочинку.

Сертифікація ISO може допомогти закладам гостинності підняти свій бізнес на світовому ринку:

- сертифікація ISO допомагає закладам підтримувати заходи з охорони навколишнього середовища, здоров'я та безпеки, зменшувати ризики, пов'язані з роботою та екологічними загрозами;
- сертифікація ISO для бізнесу гостинності допомагає створити основу для ефективної та дієвої доставки продуктів і послуг, приділяє значну увагу збалансованому використанню енергії, заохочуючи економію коштів в організації;
- стандарт ISO оцінює та визначає всі ризики, пов'язані з робочими процесами, і знаходить спосіб їх пом'якшення для організації;
- сертифікація ISO для готелів, ресторанів і індустрії дозвілля оптимізує реконструкцію процесів в організації, що, в свою чергу, стимулює економію коштів.

Найпоширеніші стандарти ISO, які застосовуються в індустрії гостинності:

Стандарт ISO 9001: Система управління якістю; Стандарт ISO 14001: Система управління навколишнім середовищем; Стандарт ISO 45001: Система управління охороною праці та безпекою; Стандарт ISO 50001: Система управління енергією;

Стандарт ISO 22000: Система управління безпечністю харчових продуктів; Стандарт SOC: Системні та організаційні засоби контролю; Стандарт GDPR: Загальний регламент захисту даних; Стандарт ISO 27701: Система управління конфіденційною інформацією (PIMS).

Сертифікація ISO 9001 є найбільш необхідним стандартом, що забезпечує основу для впровадження системи управління якістю (QMS) в закладі. Він гарантує, що якість продуктів, послуг, які надає фірма, а також процесів, що відбуваються в організації, відповідають міжнародним стандартам.

ISO 14001 – стандарт, який спеціально розроблений для впровадження систем управління навколишнім середовищем (EMS) в готелі. Цей стандарт допомагає перевіряти всі дії, які негативно впливають на навколишнє середовище, тим самим формуючи репутацію закладу, що опікується проблемами навколишнього середовища.

ISO 45001 – стандарт, який забезпечує основу для впровадження системи управління охороною здоров'я та безпеки праці (OHSMS) на підприємстві. Цей стандарт гарантує безпеку персоналу та гостей від будь-яких професійних ризиків або травм.

ISO 22000 – стандарт, який використовується для впровадження системи управління безпечністю харчових продуктів (FSMS). Він гарантує, що їжа чи будь-які інші споживчі матеріали, які заклад пропонує клієнтам, мають найкращу якість та є абсолютно безпечними та здоровими.

ISO 50001 – стандарт, який використовується для впровадження систем управління енергією (EMS). За допомогою даного стандарту можна оптимізувати кількість енергії, яка використовується [16].

З 1993 року Україна стала повноважним членом Міжнародної організації зі стандартизації (ISO) та Міжнародної електротехнічної комісії (IEC), член-кореспондент Міжнародної організації законодавчої метрології, Європейського комітету зі стандартизації, член Міжнародної інформаційної мережі, та приєдналася до Кодексу добросовісної практики щодо розроблення та використання стандартів Європейського комітету зі стандартизації тощо. Наша держава взяла на себе зобов'язання щодо наближення законодавства та гармонізації стандартів, норм, правил і сертифікації до європейських, у рамках договору з Європейським Союзом. Для цього розробляється та реалізується багато державних і галузевих програм зі стандартизації, які, в свою чергу, стимулюють іноземні інвестиції, підвищують конкурентоспроможність української продукції. Що стосується категоризації готелів, то ще й сьогодні вітчизняна система не відповідає в повній мірі європейській, чи світовій.

Членство в європейських галузевих організаціях HOTREC і HSU Україна здобула в 2021 році. Для готельного бізнесу це означало курс на оновлення законодавчої бази відповідно до стандартів ЄС та впровадження європейських практик контролю учасників ринку.

Державне агентство розвитку туризму України в 2022 році спільно з Асоціацією готелів і курортів України (UHRA) провели анонімне опитування, згідно з яким 81% респондентів вважають, що українські стандарти застаріли та не враховують потреби потенційних клієнтів, а 58% наголосили на необхідності запровадження в систему європейських стандартів категоризації. Водночас, за результатами опитування, 61% українських готелів не мають встановленої категорії, що, в свою чергу, впливає на якість готельних послуг і робить вітчизняний ринок ще більш вразливим. Тому, подальше впровадження європейських підходів до класифікації та категоризації готелів, уніфікації стандартів та вдосконалення досвіду споживачі готельного продукту є першочерговим для ринку гостинності в Україні, залучення інвестицій до вітчизняних закладів гостинності [17].

В Україні під час війни продовжують функціонувати мережеві готельні бренди як під управлінням міжнародних операторів («Radisson», «Hyatt», «InterContinental», «Accor», «Wyndham», «Hilton», «Rixwell»), так і під управлінням національних («Optima Hotels», «Ribas Hotels», «Premier Hotels», «Senator Hotels», «Vertex Hotel Group»).

Ринкова частка готельних операторів (міжнародних та національних) за кількістю мережевих готелів зображено на рисунку 2.

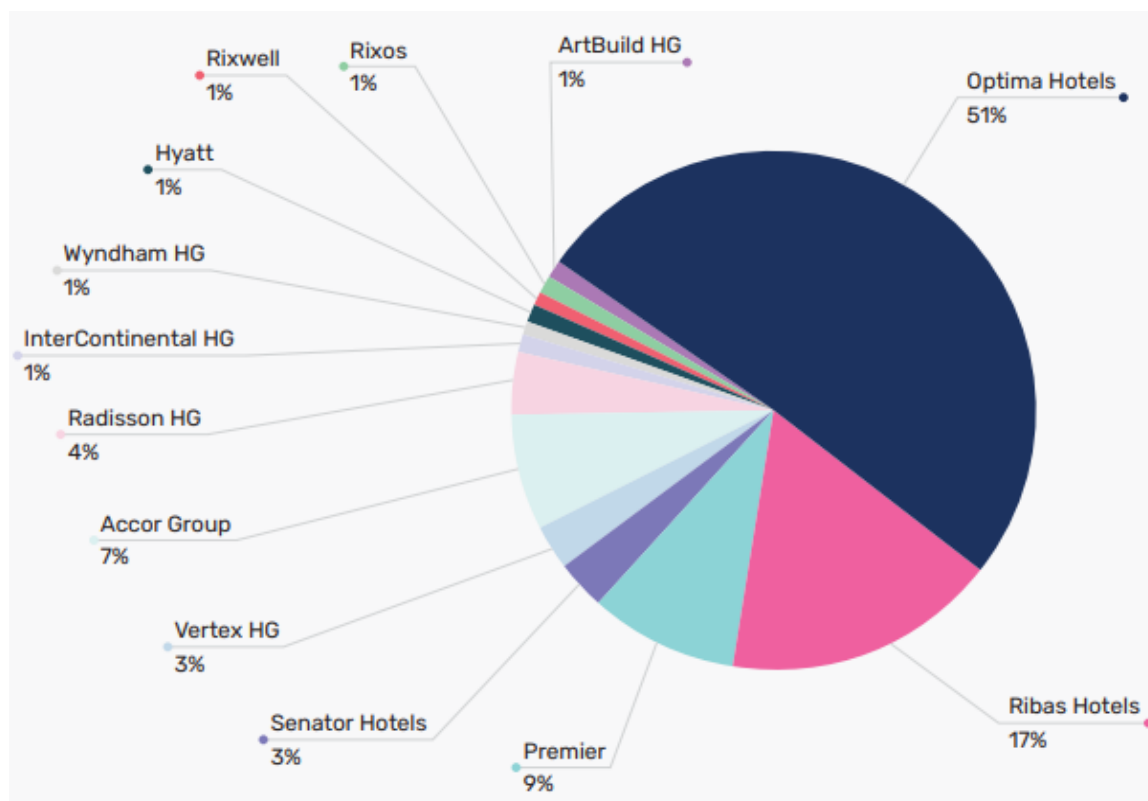

Рис. 2. Частка готельних операторів (міжнародних та національних) на українському ринку гостинності

Джерело: [18]

За кількістю готелів в Україні провідне місце займають мережі:

- «Optima Hotels» (64 готелі);
- «Ribas Hotels» (20 готелів);
- «Premier Hotels and Resorts» (11 готелів);
- «Accor» (9 готелів);
- «Radisson» (5 готелів).

Міжнародне проникнення в регіони: серед наявних 22 транснаціональних готелів в м.Київ розташовані 14 (або 64%), м.Львів – 4 (або 18%), м.Одеса – 2 (або 9%), м. Трускавець – 1 (4,5%), курорт Буковель – 1 (4,5%).

Частина готелів відмовилася від іноземного управління («Aloft», «Four Points By Sheraton Zaporozhye» від «Marriott», «Брістоль Одеса» від «Starwood Hotels»). Розвиток національних операторів активніше націлений на регіони (обласні центри та популярні зони відпочинку та рекреації). Деякі українські готельні мережі розпочали розвиток на міжнародних ринках «Reikartz» (Казахстан, Узбекистан, Грузія), «Premier Hotels» (Угорщина), «Ribas Hotels» (Індонезія, Польща, Молдова).

Висновки та перспективи. В перспективі передбачається, що на готельному ринку України на 2024-2026 роки заплановано реалізацію 45 нових проектів готельно-апартаментних комплексів і 108 котеджних містечок готельного типу. В найближчі два роки заявлене поповнення номерного фонду становить для готелів та апартаментів – 6670 номерів, для котеджних містечок – 3097 будинків [18].

Після закінчення війни, аналітики прогнозують зростання туристичного потоку до України до 14,5 млн осіб. Таким чином, нинішній обсяг номерного фонду не зможе відповідати попиту, а потенційна потреба в номерному фонді може становити +30-40% від нинішньої кількості. Це повинно бути сигналом для влади та наукової спільноти, щоб вже сьогодні активізувати роботи щодо посилення конкурентоздатності та інвестиційної привабливості українського ринку гостинності.

Долучення до міжнародних систем стандартизації та подальша активна гармонізація національної системи стандартів дозволить учасникам вітчизняного готельно-ресторанного бізнесу залучати іноземні інвестиції на становлення вітчизняного ринку. Отримання українськими готелями сертифікатів якості міжнародного рівня, категорій за міжнародними вимогами, стане свідченням для внутрішніх та закордонних учасників ринку прагнення закладу до сталого розвитку та перспективності вкладення коштів.

Список використаних джерел:

1. Галасюк С.С., Демянчу К.Ф. Категоризація готелів України в контексті європейського досвіду. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2018. № 32. С. 64–68.
2. Грабар М. В. Категоризація готелів в Україні: регіональний аспект. *Економіка. Фінанси. Право*. 2018. № 4. С. 40–44.
3. Управління розвитком туризму та гостинності на основі співпраці з міжнародними організаціями / за ред. І. Л. Сазонця. Дніпро: ВНПЗ ДГУ, 2023. 213 с.
4. Терещук Н.В. Вплив екологічної сертифікації на рейтинг готелів з боку клієнтів. *Інфраструктура ринку*. 2022. № 65. Режим доступу: <http://www.marketinfr.od.ua/uk/65-2/>
5. Bondar I., Shchokholieva I., Sokolovskiy V., Maliuga L., Tereshchuk N. Prerequisites for the ecologization of recreational and tourist activities in Ukraine. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science this link is disabled, 2023, 1126(1). Режим доступу: <https://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/9940>
6. Шикіна О.В. Сучасні тенденції розвитку категорійних готелів України. Вісник соціально-економічних досліджень. *Економіка туризму та готельно-ресторанна справа*. 2021. № 2 (77). DOI: 10.33987/vsed.2(77).2021.163-179
7. Slors A. Hotel industry trends and developments for 2024. Glion Institute of Higher Education. Режим доступу: <https://www.glion.edu/magazine/hotel-industry-trends-and-developments-for-2024/>
8. Commission delegated regulation (EU) 2023/2772 of 31 July 2023 supplementing Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council as regards sustainability reporting standards. Режим доступу: Commission Delegated Regulation (EU) 2023/2772 of 31 July 2023 supplementing Directive 2013/34/EU as regards sustainability reporting standards
9. Додаток Д. Commission delegated regulation (EU) 2023/2772 of 31 July 2023 supplementing Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council as regards sustainability reporting standards. Режим доступу: Commission Delegated Regulation (EU) 2023/2772 of 31 July 2023 supplementing Directive 2013/34/EU as regards sustainability reporting standards
10. Hotel Sustainability Basics. Режим доступу: <https://wtcc.org/initiatives/hotel-sustainability-basics>
11. Booking.com 2023 Sustainable Travel Report. Режим доступу: Booking.com 2023 Sustainable Travel Report
12. Kester J. The Cayman Islands' Only Five-Star Hotel Is Back After A Massive Renovation. *Forbes*. Режим доступу: <https://www.forbes.com/sites/forbestravelguide/2022/07/08/the-cayman-islands-only-five-star-hotel-is-back-after-a-massive-renovation/>

-
13. Joe Pike Cayman Islands Tourism Is Sizzling. April 11, 2023. Режим доступу: <https://www.caribjournal.com/news/>
  14. The Global Sustainable Tourism Council (GSTC). Режим доступу: <https://www.gstcouncil.org>
  15. The Ritz-Carlton, Grand Cayman. Режим доступу: <https://www.ritzcarlton.com/en/hotels>
  16. ISO. Режим доступу: <https://www.siscertifications.com/iso-certification-hotel-restaurant-and-leisure-service/>
  17. Державне агентство розвитку туризму в Україні. Режим доступу: <https://www.tourism.gov.ua/>
  18. Огляд готельного ринку 2024. Ribas Hotels Group. Режим доступу: <https://ribashotelsgroup.ua/>

References:

1. Halasiuk, S. S., Demianchu K. F. (2018). Katehoryzatsiia hoteliv Ukrainy v konteksti yevropeiskoho dosvidu. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriia «Ekonomichni nauky»*, (32), 64–68.
2. Hrabar, M. V. (2018). Katehoryzatsiia hoteliv v Ukraini: rehionalnyi aspekt. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, (4), 40–44.
3. *Upravlinnia rozvytkom turyzmu ta hostynnosti na osnovi spivpratsi z mizhnarodnymy orhanizatsiiamy*. (2023). (I. L. Sazonts, Ed.). Dnipro : VNPZ DHU.
4. Tereshchuk, N. V. (2022). Vplyv ekolohichnoi sertyfikatsii na reitynh hoteliv z boku kliientiv. *Ekonomika pryrodokorystuvannia ta okhorony navkolyshnoho seredovyscha. Infrastruktura rynku*. (65), 133-137. <https://doi.org/10.32843/infrastruct65-23>.
5. Bondar, I., Shchoholieva, I., Sokolovskiy, V., Maliuga, L. & Tereshchuk, N. (2023). Prerequisites for the ecologization of recreational and tourist activities in Ukraine. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science* link is disabled. (1126(1)), 1-12. <https://lib.udau.edu.ua/handle/123456789/9940>
6. Shykina, O. V. (2021). Suchasni tendentsii rozvytku katehoriinykh hoteliv Ukrainy. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen. Ekonomika turyzmu ta hotelno-restoranna sprava*. (2 (77)), 163-179. DOI: 10.33987/vsed.2(77).2021.163-179
7. Slors, A. (2024). Hotel industry trends and developments for 2024. Glion Institute of Higher Education. Режим доступу: <https://www.glion.edu/magazine/hotel-industry-trends-and-developments-for-2024/>
8. Commission delegated regulation (EU) 2023/2772 of 31 July 2023 supplementing Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council as regards sustainability reporting standards. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32023R2772/>
9. Commission delegated regulation (EU) 2023/2772 of 31 July 2023 supplementing Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council as regards sustainability reporting standards. Addition D. Commission Delegated Regulation (EU) 2023/2772 of 31 July 2023 supplementing Directive 2013/34/EU as regards sustainability reporting standards.
10. Hotel Sustainability Basics. <https://wttc.org/initiatives/hotel-sustainability-basics>
11. Booking.com (2023) Sustainable Travel Report. Booking.com 2023 Sustainable Travel Report.
12. Kester, J. The Cayman Islands Only Five-Star Hotel Is Back After A Massive Renovation. Forbes. <https://www.forbes.com/sites/forbestravelguide/2022/07/08/the-cayman-islands-only-five-star-hotel-is-back-after-a-massive-renovation/>
13. Pike, J. Cayman Islands Tourism Is Sizzling. April 11, 2023. <https://www.caribjournal.com/2021/12/19/ritz-carlton-grand-cayman-resort-newly-renovated-reopens/>
14. The Global Sustainable Tourism Council (GSTC). <https://www.gstcouncil.org>.
15. The Ritz-Carlton, Grand Cayman. <https://www.ritzcarlton.com/en/hotels>
16. ISO. <https://www.siscertifications.com/iso-certification-hotel-restaurant-and-leisure-service/>
17. The State Agency for Tourism Development of Ukraine. <https://www.tourism.gov.ua/>
18. Ohliad hotelnoho rynku 2024. Ribas Hotels Group. <https://ribashotelsgroup.ua/>